

NASZE ABC

Motywy wojny i pokoju

Jeśli porównać dzisiejsze nastroje, panujące w poszczególnych społeczeństwach z temi nastrojami, jakie były przed wielką wojną, to musimy stwierdzić, że obecnie panuje duch o wiele bardziej pokojowy, niż przed wojną. To zjawisko wywołane jest nie tylko tem, że społeczeństwa europejskie składają się z ludzi, którzy bądź sami pamiętają wielką wojnę, bądź też z tych, którzy żyją pod wpływem bezpośrednich opowiadań o wojnie. O wiele ważniejszą rolę odgrywa tu fakt, że wszystkie narody mają przed sobą do rozstrzygnięcia podstawowe, a niezmienne problemy dotyczące ich wewnętrznej polityki. Na tem tle dość dziwnie wygląda wojowniczość Włoch, okazywana w obecnych konfliktach z Abisynją. Nie jest ona jednak zaprzeczeniem powyższej postawionej przez nas tezy, lecz jedynie jej potwierdzeniem.

Włochy były krajem, który pierwszy usiłował dokonać gruntownej przebudowy swego ustroju w duchu narodowym. Dlatego właśnie ta przebudowa sięgnęła mniej głęboko, niż gdzie indziej, niedostatecznie głęboko, by pokonać kres wszystkim dawnym bolączkom. Stąd Włochy mogą uważać siebie za kraj, który przebudowę życia wewnętrznego ma w znacznym stopniu poza sobą i dlatego może skierować swą główną uwagę na zewnątrz, może postawić sobie w tej dziedzinie wielki cel do urzeczywistnienia — odbudowanie Imperium Rzymskiego.

Staje się to tem aktualniejszą, że w rzeczywistości przebudowa ustroju społecznego nie została dokonana, że społeczeństwo właśnie przeżywa kryzys dzisiejszy w sposób podobny jak inne społeczeństwa europejskie, że w tych warunkach może się gromadzić energia społeczna, wymierzona przeciwko obecnemu systemowi rządowemu. A przecież przy systemie dyktatury za wszystkie niedomagania odpowiedzialny jest w całej pełni rząd.

W tych warunkach właśnie ze względu na politykę wewnętrzną może okazać się pożądanym postawienie wielkich celów politycznych zewnętrznych, skłanianie narodzić się wewnątrz energii nazwanej. Nie jest bowiem przyjemne po 13 latach przebudowy wewnętrznej przyznać się do tego, że najistotniejsza robota w tej dziedzinie nie została jeszcze dokonana. W konflikcie zaś zewnętrznym można zebrać plon bardzo okazałych, ale tylko częściowych sukcesów, odniesionych w pracy nad przebudową wewnętrzną.

Jedną tylko rzecz może powstrzymać przed wojną: obawa przed niepowodzeniem. Niepowodzenie bowiem zewnętrzne prowadzi często dla systemu autorytarnego do początku jest początkiem końca.

J. K.

Ekonomiczny protektorat nad Abisynją? chcą uzyskać kraje anglosaskie

LONDYN, 31.8. (PAT). Korespondent „News Chronicle” donosi z Addis Abeby, że wczoraj cesarz Abisynji w wielkiej tajemnicy zawarł umowę z konsorcjum angielsko-amerykańskim, udzielając mu koncesji na eksploatację nafty w Hasarze. „Daily Telegraph” potwierdza tę wiadomość, dodając, że na czele grupy finansistów londyńskich, którzy zawarli tę transakcję, stoi Rieckert, zwany Lawrence’em finansowym.

W ostatnich czasach stał on na czele wszystkich operacji finansowych międzynarodowych, w których zaangażowany jest kapitał angielski i amerykański. Odgrywa on dużą rolę w przemyśle naftowym w Iraku. Koncesja udzielona przez Negusa ogarnia niemal połowę państwa, a mianowicie terytorja, na której odbywa się eksploatacja bogactw kopalnianych Abisynji przez konsorcjum, ciągną się od granicy Erytrei na północ do rzeki Hawasz. Koncesja opiewa na 75 lat.

Obszar objęty koncesją rozciąga się na wschód od linii wodnej od granic Abisynji z Włochą Erytreą w kierunku południowym wzdłuż 40 stopnia długości geograficznej. Punkt przecięcia się rzeki Hawasz z koleją Addis-Abeba-Dzibuti. Stąd w linii prostej dąży od jeziora Rudolfa ku granicy kolonii brytyjskiej Kenia.

Konfiguracja terenu ma wskazywać, że obszary te zawierają złoża naftowe, zbliżone do północnych w Iraku.

Ze względu na pochyłość terenu w kierunku morza, budowa rurociągu przedstawiać będzie znacznie mniejsze trudności niż w Iraku. Towarzystwo godzi się produkować naftę w ilości wystarczającej na zaspokojenie wewnętrznych potrzeb Abisynji, zapewniając, że eksport roczny wyniesie około 2 i pół miliona ton.

Przedstawiciel grupy anglo-amerykańskiej Ricket oświadczył specjalnemu wysłannikowi „Daily Telegraphu”, że koncesja będzie eksploatowana nawet w razie wojny, dodając, iż oświadczenia Mussoliniego poszanowania praw brytyjskich obejmują niewątpliwie i obecną koncesję.

Narzędzie wojny, czy instrument pokoju?

Korespondent „Paris-Soir” donosi o podpisaniu tej umowy, twierdzi, że Negus pragnąłby w ten sposób uzyskać do pewnego stopnia ekonomiczny protektorat krajów anglosaskich, które byłyby zmuszone do popierania Abisynji. W Addis-Abebie panują w tej sprawie nastroje optymistyczne, które opierają się na przekonaniu, że oddać Abisynję nie będzie już osamotnioną w sporze z Włochami.

Dziennik zapytuje, czy rząd angielski był uprzedzony o zamiarach abisynijskich? Nie dając odpowiedzi na to pytanie, dziennik

stwierdza, iż w każdym razie zrozumieli są zaprzeczenia Foreign Office.

„Intransigent” pisze, że zawarła obecnie umowa daje Anglii dodatkowe prawa do interweniowania w konflikcie włosko-abisynijskim. Umowa ta, zdaniem dziennika, może być albo narzędziem wojny, albo instrumentem pokoju. Anglia może bowiem albo stanowczo się sprzeciwić wszelkiej włoskiej interwencji w Abisynji, albo też może zaproponować Włochom porozumienie co do wspólnej eksploatacji uzyskanych korzyści. Ta druga ewentualność wydaje się bardziej prawdopodobną.

Oburzenie we Włoszech

RZYM, 31.8. (ATE). Zawarcie przez Negusa z konsorcjum angielsko-amerykańskim umowy koncesyjnej wywołało ogromne oburzenie. Dzienniki włoskie, które komentując ten wypadek nie znalazły jeszcze oficjalnego stanowiska Foreign Office, atakują stanowisko Anglii.

„Giornale d'Italia” mówi o podstępnej polityce Negusa, który w ostatniej chwili pozbawił Włochy naturalnych bogactw Abisynji, przez udanie się

pod ochronę Wielkiej Brytanii. W ten sposób Negus obecnie zamierza uzyskać kredyty na zakup broni, których mu dotychczas odmówiono.

Stany Zjednoczone po raz trzeci zdobyły puchar lorda Russela Polska na trzecim miejscu

Jak się koniecznie chce wygrać, to się przegrywa. W szachach ta zasada ma częste zastosowanie. Tak się stało i z nami. Przegraliśmy mecz z Jugosławią (1,5:2,5) i przez to daliśmy się wyprzedzić Szwecji, która zajęła drugie miejsce, wygrywając z Palestyną w stosunku 3:1.

Stany Zjednoczone wygrały w sposób zdecydowany, zdobywając w ostatniej rundzie 2,5 punktów na Anglikach. Mimo nieszczerłowej formy swego lidera mistrza Finów, który przegrał cały szereg partii, drużyna amerykańska wygrała w tej olimpiadzie wyraźną przewagę nad zespołami państw europejskich. Pięciu graczy — pięciu mistrzów ogromnej

miary. Taki Dake gra u nich na czwartym szachownicy. Na piątym — Horowitz, który śmiało może stawiać czoło najwytrawniejszym naszym mistrzom. No, i prócz wysokiej klasy mają oni świetne wyćwiczenie, doskonałą bojową formę.

Puchar lorda Russela zdobyli Amerykanie po raz trzeci skolei. Puchar ten jednak jest wiecznie przechodni, trzykrotnie zdobył go inny gracz — Szwecja. Wicemistrzostwo świata i mistrzostwo Europy zdobyła Szwecja. Ich czwarta i piąta szachownica — to już nie to, co w drużynie Stanów Zjedn., ale za to nadzwyczajnie grał ich pierwszy gracz Stahlberg, a także groźni

byli Staltz i Laudin.

Polska drużyna grała bardzo dobrze. Ameryce nie mogliśmy do równać, są silniejsi. Ale ze Szwecją mogliśmy walczyć o drugie miejsce. Zadecydowało niepowodzenie w ostatniej rundzie. Tarta kower nie przegrał ani jednej partii. Spotykając się na pierwsze szachownicy z największymi mistrzami świata, zrobił jednak 67,6 proc. Friedman na drugie szachownicy zrobił 71,9 proc. Najdorf 73,5 proc., Makarczyk — 67,9 proc. Friedman z Lwowa — 62,5 proc. Jak widzimy są to rezultaty którymi można się chwalić.

Mistrzynie świata
W turnieju pań o mistrzostwo świata pierwsze miejsce zajęła Vera Menckwitz wygrywając wszystkie partie i osiągając 9 pkt. na 9 możliwych. Drugą nagrodę zdobyła Gerlecka 6,5 pkt., trzecią Gisi Harum (Austria) 6 pkt.

Nowy sukces lotniczy Hirsh
PARYŻ, 1.9. PAT. W nowych zawodach lotniczych dla kobiet o puchar Heleny Bouchet zwyciężyła znana lotniczka Maryse Hirsh, która w ciągu 2-ch godzin 29 min. oraz 6 sek. przebyła przestrzeń 689 km. z przeciętną szybkością 227 km. na godzinę.

Przed trumną królowej Belgii Wieniec od Prezydenta Rzplitej

BRUKSELA, 31.8. (PAT). Pośel R. P. min. Jackowski złożył w pałacu królewskim przed trumną królowej belgijskiej wieniec od barw narodowych od P. Prezydenta R. P. Taki sam wieniec złożył poseł Jackowski w imieniu rządu pouskiego.

Do Brukseli nadechłódzawia domienia o udziale delegacji zagranicznych w pogrzebie królowej belgijskiej, który odbędzie się we wtorek o godz. 10.15 rano. Anglię reprezentować będzie księża Yorku, Włochy — książę Piemontu, Bułgarię — ks. Cyryl, Luksemburg — wielka księżna Charlotta, Francję — premier Laval. Poza tem będą reprezentowane domy królewskie Szwecji, Danii i Norwegii.

Przyjazd królowej wdowy

BRUKSELA, 31.8. (PAT). W sobotę rano przybyła do Brukseli królowa wdowa wraz z córką księżną Piemontu. Powitane one zostały na dworcu przez króla Leopolda i księcia Karola, poczem bezpośrednio udały się do zamku gdzie tylko zmarła królowa Astrida.

Postanowiono tu, iż pogrzeb odbędzie się w identyczny sposób, jak króla Alberta, z tem, że jedyną nie zostanie znieśioną defiladą b. komatantów i wojska. Komatanci i wojsko zajmą miejsce wzdłuż całej drogi, którą przechodzić będzie kondukt pogrzebowy. Wczoraj do późnej nocy defilowały przed zwłokami królowej dziesiątki tysięcy publiczności. Dziś od samego świtu przed zamkiem uformował się ogonek długości blisko 2 km. M. in. do pałacu przyszli oddać hołd królowej przedstawiciele wszystkich partii politycznych z wyjątkiem komunistów i separatystów flamandzkich. Bardzo liczna była delegacja posłów socjalistycznych.

Zamknięcie lotnisk

BRUKSELA, 31.8. (PAT). W związku z pogrzebem królowej Astrid wszystkie lotniska cywilne w Belgii będą zamknięte w dn. 3 września od godz. 9.30 aż do chwili zakończenia uroczystości żałobnych. W międzyczasie lądować na tych lotniskach lub z nich

startować będą mogły jedynie aparaty regularnej komunikacji lotniczej oraz aparaty wojskowe.

Depesze z Watykanu

MIASTO WATYKAŃSKIE, 1.9. (KAP). Przez depeszy kondolencyjne przesłane do króla Leopolda III Ojciec św. polecił przesłać telegraficznie wyrazy szczerzego współczucia w jego bólu ogromnym i słowa pociechy do królowej-matki Elżbiety. Depesze kondolencyjne w imieniu Papieża wysłał nadto kardynał Pacelli na ręce Van Zeelanda dla rządu i narodu belgijskiego.

Na znak żałoby na wszystkich gmachach Miasta Watykańskiego i gmachach papieskich, korzystających z prawa eksterytorjalności w Rzymie, wywieszono z rozporządzenia Sekretariatu Stanu flagi papieskie, opuszczone do połowy masztu.

Słuszność po stronie Abisynji Czy Mussolini ulegnie się sankcji?

PARYŻ, 1.9. PAT. W czasie ostatniej rozmowy z ambasadorem włoskim Cerrutim, jak podaje „L'Ouvre”, premier Laval zwrócił uwagę przedstawiciela Włoch na to, że jeżeli Mussolini będzie w całości respektował procedurę przewidzianą w art. 15 paktu i przepisany w nim przed rozpoczęciem kroków wojennych 3-miesięczny termin, to „paragraf 7 tegoż artykułu pozwoli mu na prowadzenie wojny legalnej, a więc takiej, która nie podlega sankcjom.

Zastosowanie tego rodzaju procedury, zdaniem dziennika, byłoby jednak szkodliwe zarówno z punktu widzenia Ligi Narodów, jak i pokoju, oraz międzynarodowej moralności. Słuszność bowiem jest po stronie Abisynji.

Sankcje, nawet, gdyby miały pozostać bez skutku, przyniosłyby jednak odprężenie dla międzynarodowej opinii publicznej.

RZYM, 1.9. (PAT). W Val di Non odbyły się ćwiczenia w strzelaniu, w których brała udział dywizja Brenna uzbrojona w najnowszą broń model 1935 roku.

Delegacja francuska

PARYŻ, 1.9. (PAT). Skład oficjalnej misji francuskiej, udającej się na pogrzeb królowej belgijskiej Astrid, przedstawia się następująco: Min. Marin, jako reprezentant prezydenta republiki szef domu wojkowego prezydenta, wiceprezes rady ministrów i minister sprawiedliwości Bernard, który reprezentować będzie rząd republiki i ambasador Laroche, jako przedstawiciel premiera Laval.

Aresztowanie Pinkerta Zagadka śmierci przy ul. Świętojskiej

Wczoraj policja śledcza aresztowała popularnego „króla nieboszczyków”, p. Moryca Pinkerta, właściciela biura pogrzebowego p. n. „Wieczność”. Od dłuższego czasu towarzystwo „Wieczność” robiło konkurencję „Ostatniej Posłudze”. Niejednokrotnie składano skargi, wybijano szyby i w najgroźniejszy sposób terroryzowano p. Pinkerta.

Aresztowanie p. Pinkerta nastąpiło wczoraj w godzinach popołudniowych wraz z gońcem, zatrudnionym w jego towarzystwie, oraz sekretarką prywatną, Genią Wagenfeldówną. Przyczyny aresztowania są niewyjaśnione, zbada je dopiero urząd śledczy. Aresztowanie nastąpiło w związku ze śmiercią dwóch kobiet przy ul. Świętojskiej 32: 52-letniej Racheli Laji Feldmanowej i jej 75-letniej matki — Maszy. Rodzina zajęła się pogrzebem, prosząc o organizację p. Pinkerta, który załatwił wszystkie formalności, z tem, że wczoraj miał się odbyć pogrzeb.

Masowe zgłoszenia

RZYM, 1.9. (PAT). Z całego kraju napływają wiadomości o masowych zgłoszeniach ochotniczych do oddziałów, mających odplątać do Afryki Wschodniej.

Dzienniki informują o gromadnych zgłoszeniach faszystów i b. komatantów w Bolonii, Pesce, Bergamo, Palermo, Vicenzy, Reggio. Szczególnie licznie zgłasza się młodzież uniwersytecka.

W Bolonii zgłosił się m. in. na ochotnika wiceprezydent parlamentu Paulucci.

RZYM, 1.9. (PAT). Wczoraj odpląnął do Afryki Wschodniej z Neapolu okręt „Umbria”, zabierając na pokładzie 2.500 czarnych koczowniczych do ochotniczej dywizji „23 października”.

Wczoraj policja śledcza aresztowała popularnego „króla nieboszczyków”, p. Moryca Pinkerta, właściciela biura pogrzebowego p. n. „Wieczność”. Od dłuższego czasu towarzystwo „Wieczność” robiło konkurencję „Ostatniej Posłudze”. Niejednokrotnie składano skargi, wybijano szyby i w najgroźniejszy sposób terroryzowano p. Pinkerta.

Aresztowanie p. Pinkerta nastąpiło wczoraj w godzinach popołudniowych wraz z gońcem, zatrudnionym w jego towarzystwie, oraz sekretarką prywatną, Genią Wagenfeldówną. Przyczyny aresztowania są niewyjaśnione, zbada je dopiero urząd śledczy. Aresztowanie nastąpiło w związku ze śmiercią dwóch kobiet przy ul. Świętojskiej 32: 52-letniej Racheli Laji Feldmanowej i jej 75-letniej matki — Maszy. Rodzina zajęła się pogrzebem, prosząc o organizację p. Pinkerta, który załatwił wszystkie formalności, z tem, że wczoraj miał się odbyć pogrzeb.

Tymczasem władze policyjne otrzymały anonimowe doniesienie, iż zgon Feldmanowej i jej matki nastąpił spowodowany zatrutiem. Wzłoki zmarłych zabrano z domu przedpogrzebowego do prosektorium, gdzie będą poddane sekcji dla ustalenia przyczyny zgonu: czy śmierć nastąpiła wskutek ataku serca, czy organizm został zatruty. Pinkerta osadzono w areszcie do czasu wyjaśnienia tej sprawy.

Węgry walczą

Z „Samobójstwem narodu”

BUDAPESZT, 1.9. (KAP). W tych dniach w miejscowości Hartkuny w komitacie Barany odbyła się uroczystość ku czci matek, podczas której w obecności regenta Węgier Horthy’ego wręczono nagrody 300 matkom licznych potomstwa.

W czasie uroczystości nadzupan komitetu zwrócił się do regenta z prośbą, by, podobnie, jak przed szesnastu laty oswobodzono kraj od bolszewizmu, dziś odpowiedzialnie

mi zarządzeniami rządowymi ocenić naród od samobójstwa, plynącego z epidemii systemu jednego dziecka.

Odpowiadając na to przemówienie regent Horthy oświadczył, że przygotowano sa prawne przepisy rządowe ułatwiające zawieranie małżeństw, a utrudniające rozwody. Oświadczenie swe regent Węgier zakończył wezwaniem całego narodu do walki z systemem rodzin o jednym tylko dziecku.